

DE SYGE

Forløbsplan: Epidemier i Danmark, 1853-2022

Præsentation: Hvordan har epidemier påvirket mennesker og samfund, og hvad har samfundet og lægevidenskaben omvendt gjort for at forebygge og bekæmpe epidemier? Det skal eleverne undersøge i dette forløb om epidemier i Danmark fra 1853-2022.

Forløbet lægger op til at undersøge epidemierne i Danmark og deres historiske betydning ud fra egne erindringer, byvandring, museumsbesøg, billeder, dokumentarfilm og samtidige beretninger. Desuden kan folkesundhedsmodellen bruges til at forstå og sammenligne epidemierne og bekæmpelsesstrategierne. Udover kildekritisk analyse lægger forløbet op til at bruge flere historiefaglige begreber, heriblandt årsagsforklaring, brud/kontinuitet, paradigme/paradigmeskift, historisk empati, struktur/aktør og erindringshistorie.

Modul	Problemformulering og materiale	Sekvenser
1	<p>Overskrift: Fortidens epidemier</p> <p>Problemformulering: Hvad er en epidemi, og hvordan kan den bekæmpes?</p> <p>Lektie: Hav en samtale i jeres familie om, hvordan I oplevede coronaepidemien. Hvad havde jeres oplevelser til fælles på tværs af alder, og hvad adskilte dem?</p> <p>Øvrigt materiale: side 4-5</p> <p>Tema om mæslingeepidemien på Færøerne</p>	<p>Præsentation af forløbet</p> <p>Skriveøvelse: Hvad er en epidemi? Læs en sætning op fra det, I har skrevet, og brug sætningerne til en samtale om, hvad epidemier er?</p> <p>Læs bogens indledning og se på folkesundhedsmodellen. Forklar sammenhængen mellem Folkesundhed, sygdom, samfundsindretning og lægevidenskab. Brug eksempler fra coronaepidemien eller andre epidemier, I har hørt om.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af Peter Panums beretning om mæslingeepidemien på Færøerne.</p> <p>Forklar mæslingeepidemien ud fra modellen. Hvilke forskelle og ligheder er der mellem mæslingeepidemien og coronaepidemien?</p>
2	<p>Overskrift: Lægevidenskaben og sygdomsopfattelsen fra ca. 1850 til nutiden.</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx med tegneserie, tidslinje eller med fokus på årsagsforklaringer/drivkræfter.</p>

DE SYGE

	<p>Hvad er sygdom, og hvordan videnskabens opfattelse af sygdom og evnen til at bekæmpe den forandret sig fra ca. 1850 til nutiden?</p> <p>Lektie: side 14-19</p> <p>Øvrigt materiale: Dokumentar: Store Danske Videnskabsfolk: Peter Panum</p>	<p>Inddrag begreberne brud/kontinuitet eller paradigme/paradigmeskift og brug dem til at forstå forandringerne i lægernes og lægevidenskabens sygdomsopfattelse.</p> <p>Se dokumentarfilmen om Peter Panum. Hvad gjorde Panum for at bekæmpe mæslingeepidemien? Inddrag folkesundhedsmodellen, som vi arbejdede med i sidste modul</p> <p>Diskutér hvorvidt Panum var repræsentativ for lægevidenskaben i sin samtid, og hvilke forskelle og ligheder der var i epidemibekæmpelsen på Færøerne i 1846 og i Danmark i 2020-2022.</p>
3	<p>Overskrift: Koleraen og kontagionisternes forebyggelsesstrategier</p> <p>Problemformulering: Hvad var årsagen til koleraens udbredelse ifølge kontagionisterne, og hvordan forsøgte de at forebygge en koleraepidemi?</p> <p>Lektie: 51-56</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx med verdenskort eller med udgangspunkt i afsnittets billeder.</p> <p>Forklar kontagionisternes sygdomsopfattelse. Udfyld skemaet "Opfattelser af kolera".</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af forordningen fra 1831. Hvordan kan vi bruge kilden til at besvare timens problemformulering? Inddrag kildekritiske begreber og citater.</p> <p>Forklar, hvordan kontagionisternes tilgang til sygdom kan indsættes i folkesundhedsmodellen.</p>

DE SYGE

4	<p>Overskrift: København og miasmatikernes forebyggelsesstrategier</p> <p>Problemformulering 1: Hvad var årsagen til koleraens udbredelse ifølge miasmatikerne, og hvordan forsøgte de at forebygge en koleraepidemi?</p> <p>Lektie: 56-60</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx med en plakat med overskriften: "København, 1853". Inddrag begrebet historisk empati.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af Emil Hornemanns tekst om overbefolkningen i København. Hvordan kan vi bruge kilden til at besvare timens problemformulering? Inddrag kildekritiske begreber og citater.</p> <p>Inddrag kortet på side 57. Sammenlign med et nutidigt kort over København. Hvordan kan kortet bidrage til at besvare timens problemformulering?</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af tegningerne på side 58 og 60. Hvordan kan de inddrages i besvarelsen af problemformuleringen?</p> <p>Konsensusøvelse: Hvem havde mest ret/den mest rationelle forståelse af kolera, contagionisterne eller miasmatikerne?</p>
5	<p>Overskrift: Koleraepidemiens forløb og dens ofre.</p> <p>Problemformulering: Hvem og hvor mange blev syge og døde af kolera i København i 1853?</p> <p>Lektie: 61-66</p>	<p>Hvad lærte vi sidst? Forklar miasmatikernes sygdomsopfattelse. Udfyld skemaet "Opfattelser af kolera" og sammenlign med contagionisternes opfattelse.</p> <p>Hvor mange blev syge og døde af kolera i 1853? Lav tabel 3.1 om til en graf og en kildekritisk analyse af den. Vurdér metoderne for dataindsamlingen og forudsætningerne for at bestemme antallet af syge og døde.</p> <p>Hvem døde af kolera? Inddrag en kildekritisk analyse af tabel 3.2, kildeteksten om de fattiges boliger og billedet på side 64. Hvordan kan de forskellige kildetyper</p>

DE SYGE

		<p>bidrage til at besvare problemformuleringen, og hvad er deres styrker og svagheder som kilder til koleraepidemien?</p> <p>Lav en liste med fem punkter, der kan bidrage til at besvare timens problemformulering.</p>
6	<p>Overskrift: Koleraepidemiens bekæmpelse</p> <p>Problemformulering: Hvad gjorde læger og myndigheder for at bekæmpe epidemien? Lærte de af deres erfaringer, og virkede deres tiltag?</p> <p>Lektie: 66-70</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx ved at lave en stribe, der illustrerer myndighedernes anvisninger til kolerabekæmpelse henholdsvis fra 26. juni – 9. juli, fra den 9. juli – 2. august og efter 2. august.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af Sundhedskollegiets bekendtgørelse og Lægeforeningens beretning fra 2. august 1853.</p> <p>Vurdér ligheder og forskelle på de to bekæmpelsesstrategier og diskutér, hvilken sygdomsforståelse (kontagionister eller miasmatiske), strategierne er udtryk for. Inddrag afsnittets billeder. Hvordan kan de bidrage til at besvare timens problemformulering?</p> <p>Diskutér, hvorvidt strategierne til at bekæmpe eller begrænse koleraepidemien var rationelle og overvej, hvad I – ud fra nutidens viden om kolera – ville råde læger og myndigheder til at gøre.</p>
7	<p>Overskrift: Den spanske syge</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx ved at vise influenzaens spredning på et kort.</p>

DE SYGE

	<p>Problemformulering: Hvordan og hvorfor bredte influenzaen sig i Danmark, og hvad gjorde myndighederne for at forebygge epidemien?</p> <p>Lektie: 74-79</p> <p>Øvrigt materiale: Der findes flere gode dokumentarer om influenzaepidemien, fx fra Cambridge: https://www.youtube.com/watch?v=3x1aLAW_xkY</p>	<p>Hvilke faktorer var afgørende for influenzaens udbredelse? Inddrag en kildekritisk analyse af kildetekst 11.</p> <p>Se en engelsksproget minidokumentar om influenzapandemien, og sammenlign sygdommens udbredelse med dens udbredelse i Danmark. Hvilke fællestræk og forskelle kan I se?</p> <p>Læs tekstboksen "Nutidens viden om den spanske syge" og sammenlign sygdommen med kolera, tuberkulose og corona. Diskutér, hvorvidt myndighederne kunne eller burde have gjort mere for at forhindre eller begrænse epidemien i sommeren 1918. Inddrag begrebet historisk empati og evt. erfaringer fra coronaepidemien.</p>
8	<p>Overskrift: Influenzaepidemiens forløb</p> <p>Problemformulering: Hvordan spredte epidemien sig i efteråret 1918, og hvad gjorde læger og myndigheder for at bekæmpe den?</p> <p>Lektie: 79-85</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien, fx med tidslinje eller quizbattle. Inddrag afsnittets billeder og forklar, hvordan de kan bruges til at forstå og beskrive epidemiens udvikling</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af kildetekst 12 og sammenlign med kildetekst 11 fra sidste modul. Hvilke ligheder og forskelle er der i beskrivelsen af sygdommen? Overvej årsagerne på baggrund af kildernes ophavssituation.</p> <p>Hvem og hvor mange sygdomstilfælde og dødsfald var der i København i 1918. Inddrag en kildekritisk analyse af tabel 4.2.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af plakaten på side 85 og diskutér, hvorvidt samfundets strategi og metoder til at bekæmpe sygdommen var rationelle ud fra nutidens</p>

DE SYGE

		viden om influenza. Sammenlign evt. med bekæmpelsen af andre epidemier, herunder corona.
9	<p>Overskrift: Influenzaepidemien, 1918: Bekæmpelsesstrategier</p> <p>Problemformulering: Hvordan blev influenzaepidemien i 1918-19 bekæmpet, og hvad fortæller bekæmpelsen om samtidens samfund og lægevidenskab?</p> <p>Lektie: 85-91 øverst</p>	<p>Hvad lærte vi sidst? Særligt fokus på forsøgene på at bekæmpe epidemien.</p> <p>Arbejd med lektien, fx med en tegneserie eller "ja, nej, forklar".</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af kildetekst 13. Hvordan kan kilden bidrage til at besvare timens problemformulering?</p> <p>Lav en sammenlignende analyse af epidemien i København og på landet. Inddrag en kildekritisk analyse af kildetekst 14.</p> <p>Overvej hvilke tiltag samfundet ellers kunne have gjort og diskutér, hvorvidt samfundet gjorde nok for at bekæmpe influenzaepidemien.</p>
10	<p>Overskrift: Coronaepidemien, 2020: Forebyggelsesstrategier og sygdomsforståelse.</p> <p>Problemformulering: Hvordan og hvorfor udviklede udbruddet af coronavirus sig til en pandemi, og hvordan håndterede myndigheder epidemien fra januar til begyndelsen af marts 2020?</p> <p>Lektie: 158-162</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Hvordan husker I selv epidemien, eller Hvad er det første du husker fra coronaepidemien? Skriveøvelse. Læs en sætning op i plenum eller tal i grupper om, hvad I særligt husker fra epidemien.</p> <p>Arbejd med Lektien: Fokus på ord og begreber.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af kildetekst 32 og forklar, hvordan den kan bidrage til at besvare timens problemformulering.</p>

DE SYGE

		<p>Sammenlign forløbet frem til coronavirus blev registreret i Danmark med tiden op til koleraepidemien i 1853 og influenzaepidemien i 1918 og fremhæv forskelle og ligheder.</p> <p>Diskutér om myndighederne kunne og skulle have handlet anderledes frem til den 11. marts 2020.</p>
11	<p>Overskrift: Hvordan håndterer man en pandemi?</p> <p>Hvilke dilemmaer stod regeringen og myndighederne over for, da coronavirus spredte sig til Danmark i begyndelsen af marts 2020, og hvorfor handlede den som den gjorde?</p> <p>Lektie: 162-166</p> <p>Øvrigt materiale: Pressemødet den 11. marts: https://stm.dk/presse/pressemoedearkiv/pressemoede-om-covid-19-den-11-marts-2020/</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Lav en sammenlignende analyse af figur 4.1 og figur 8.1 og forklar, hvad sammenhængen fortæller om myndighedernes pandemiparathed.</p> <p>Arbejd med Lektien: Find de vigtigste årsager til, at regeringen lukkede Danmark ned den 11. marts 2020 og sorter dem efter relevans.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af uddrag af pressemødet den 11. marts. Sammenlign budskabet med det, der kom frem i kilde 32.</p> <p>Diskussion som rollespil: I sidder til det møde, hvor I skal beslutte, hvad der skal siges på pressemødet dagen efter. Hold evt. formøde i regeringen, sundhedsstyrelsen og interesseorganisationer, der repræsenterer forskellige grupper i samfundet, fx det private erhvervsliv, skoler og daginstitutioner og Ældre Sagen. Fordel jer derefter i møder (matrix), hvor der sidder en repræsentant for hvert synspunkt. Inddrag metodebegrebet repræsentativitet. Diskutér om det var de rigtige beslutninger, der blev truffet.</p>
12	<p>Overskrift: Coronaepidemien, 2020: Forebyggelses- og bekæmpelsesstrategier under epidemiens første bølge</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p>

DE SYGE

	<p>Problemformulering: Hvordan udviklede epidemiens første bølge sig, og hvad blev dens konsekvenser?</p> <p>Lektie: 166-172</p>	<p>Egne erindringer: Hvordan husker du selv nedlukningen, og kendte du selv nogen, der blev indlagt med covid-19? (vær naturligvis opmærksom på, at det er et følsomt emne)</p> <p>Arbejd med lektien, fx ved at lave tidslinje, tegneserie eller quizbattle.</p> <p>Lav en kildekritisk analyse af figurer, tabeller, billeder og kildetekster. Hvordan kan de hver især bruges til at argumentere for eller imod nedlukningen</p> <p>Besvar problemformuleringen og diskutér: På baggrund af den viden, I har fået i dag, var det så det rigtige at lukke samfundet ned den 11. marts?</p>
13	<p>Overskrift: Coronaepidemien, 2020: Bekæmpelsesstrategier under epidemiens anden bølge</p> <p>Problemformulering: Hvilken betydning havde opfindelsen af coronavacciner og virussens mutationer for epidemiens udvikling?</p> <p>Lektie: 172-178</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p> <p>Arbejd med lektien og temaet, fx med quiz og byt, quizbattle eller ja, nej, forklar. Inddrag billeder, figurer og egne erindringer. Inddrag desuden begrebsparret aktør/struktur.</p> <p>Lav en kildekritisk og sammenlignende analyse af figurerne i kapitlet. Hvad viser de om epidemiens udvikling fra 2020-2022?</p> <p>Sammenlign plakaten på side 158 med plakaten fra influenzaepidemien i 1918 på side 85 og fremhæv forskelle og ligheder.</p> <p>Diskutér: Var samfundet bedre til at håndtere epidemiens anden bølge end den første?</p>
14	<p>Overskrift: Kan en epidemi blive hverdag?</p>	<p>Hvad lærte vi sidst?</p>

DE SYGE

	<p>Problemformulering: Hvordan og hvorfor blev epidemien afsluttet?</p> <p>Lektie: side 178-181</p>	<p>Inddrag folkesundhedsmodellen og forklar, hvordan sygdom, samfund og lægevidenskab hver især påvirkede folkesundheden under coronaepidemien.</p> <p>Forklar, hvilken betydning de forskellige mutationer fik for epidemiens forløb og for politikernes og myndighedernes muligheder for at bekæmpe den. Inddrag en kildekritisk analyse af figur 8.5, 8.6 og 8.7.</p> <p>Hvordan adskilte de tre bølger sig fra hinanden, og hvilken betydning havde disse forskelligheder for epidemihåndteringen? Inddrag figur 8.6 og 8.7. Inddrag begrebsparrat brud/kontinuitet.</p> <p>Besvar problemformuleringen og diskutér om det var det rigtige at afskaffe restriktionerne i februar 2022.</p>
15	<p>Overskrift: Erindringer om en epidemi</p> <p>Problemformulering: Hvilke ligheder og forskelle er der ved den måde henholdsvis koleraepidemien, influenzaepidemien og coronaepidemien blev husket på, og hvad kan vi lære af dem?</p> <p>Lektie: Side 70-73 og 91</p>	<p>Kort introduktion til erindringshistorie: Hvordan kan vi erindre historien? Historiebøger, dokumentarprogrammer, mindesmærker, mærkedage, film, litteratur, kunst mm. Og hvad er afgørende for at en begivenhed bliver en del af den kollektive (nationale) erindring?</p> <p>Arbejd med lektien: Hvilke ligheder og forskelle er der ved den måde koleraepidemien og influenzaepidemien satte sig spor og blev erindret på?</p> <p>Lav et mindesmærke for koleraepidemien, influenzaepidemien eller coronaepidemien.</p> <p>Diskutér, hvilke andre måder, vi som danskere kunne eller burde mindes de store danske epidemier og hvorvidt det overhovedet er relevant at erindre dem.</p> <p>Præsentation af forskellige forslag og afstemning om vinderen.</p>

DE SYGE

16	<p>Overskrift: Epidemier og epidemibekæmpelse</p> <p>Hvad fortæller epidemier og epidemibekæmpelsesstrategier om samfundets udvikling, og hvilken udvikling er der sket fra midten af 1800-tallet til nutiden?</p> <p>Lektie: Brug folkesundhedsmodellen på side 5 og find eksempler på, hvordan den kan bruges til at forstå sammenhængen mellem sygdomme (epidemier), folkesundheden, samfundets udvikling og lægevidenskaben.</p>	<p>Hvad har vi lært? Vælg og analysér et billede eller en figur fra et af de kapitler, vi har læst i forløbet, og forklar, hvordan det kan bidrage til at besvare timens problemformulering.</p> <p>Arbejd med folkesundhedsmodellen. Tag udgangspunkt i en epidemi eller sammenlign en faktors påvirkning af en anden (fx samfundets påvirkning af epidemien) i de forskellige epidemier. Inddrag begrebsparret synkront og diakront historiesyn.</p> <p>Lav en sammenlignende analyse af</p> <ul style="list-style-type: none">• Epidemiernes årsager• Samfundets og lægevidenskabens evne til at forstå og forebygge epidemierne• Bekæmpelsesstrategier med fokus på samfundet• Bekæmpelsesstrategier med fokus på lægevidenskabens• Epidemiens konsekvenser <p>Fremlæg fx i matrixgrupper og skriv jeres konklusioner ind i et fælles skema.</p> <p>Inddrag begrebsparret brud og kontinuitet og diskutér, hvor vi som historikere kan se eksempler på begge dele.</p> <p>Evalueringsaf forløb</p>
----	--	--